

Fysisk aktivitet i komitéhøring

Norsk Fysioterapeutforbund og de andre organisasjonene i Alliansen for fysisk aktivitet i skolen deltok i dag i høring om statsbudsjettet 2021 i Stortingets utdannings- og forskningskomité.

Mina Gerhardsen, generalsekretær i Nasjonalforeningen for folkehelsen, framførte på vegne av alliansen budskapet "Ja til mer fysisk aktivitet i skolen" et budsjettinnspill som er undertegnet av en hel rekke organisasjoner. Budskapet retter seg mot både Stortingets utdannings- og forskningskomité og helse- og omsorgskomité.

Innspillet fra organisasjonene er vedlagt som relatert dokument. Norsk Fysioterapeutforbunds høringsinnspill om Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon for 2021 er også vedlagt. [se neste sider]

Kontaktperson i NFF:

- Kari Bente Sørli, seniorrådgiver, kbs@fysio.no, tlf. 482 25 205.

19.10.2020

Til:

Medlemmer i helse- og omsorgskomiteen

Medlemmer i utdannings- og forskningskomiteen

Ja til mer fysisk aktivitet i skolen

Norske barn beveger seg mindre enn før og det går i negativ retning. Regjeringen har som mål at andelen i befolkningen som oppfyller helsemessige anbefalinger om fysisk aktivitet er økt med 10 prosentpoeng innen 2025 og 15 prosentpoeng innen 2030. Norge er langt unna å nå disse målene. Norge er også på fedmetoppen i Europa. Det gir økt risiko for dårlig helse og sykdom. Nye rapporter viser også at forskjellene øker i Norge. Sosial ulikhet gir også ulikhet i helse og betyr at barn vokser opp med svært ulike vilkår.

Stortinget behandlet i 2017 et forslag om at «Stortinget ber regjeringen innføre en ordning som sikrer elever på 1.–10. trinn minst én time fysisk aktivitet hver dag innenfor dagens timetall, og at det finansieres som et folkehelseiltak.»

Dette var en viktig seier for folkehelsen vår.

Siden da er vi mange som har ventet på gjennomføring av vedtaket, gjennom beslutninger som skal sikre at dette blir nasjonale krav, der virkeliggjøring blir gjort mulig med bevilgninger til opplæring og tilrettelegging.

Istedenfor å legge fram et slikt forslag, foreslår regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2021 å avlyse hele ambisjonen om at skoleelever skal få et slikt tilbud. Framfor lovfesting og pengestøtte til å gjøre dette mulig, tilbys inspirasjon til de som har lyst til å legge til rette. Det er langt fra godt nok. Uten nasjonale føringer, beholder vi dagens system der det er tilfeldigheter og ildsjeler som avgjør om barn får et slikt tilbud i skoledagen eller ikke.

Argumentene som brukes mot innføring av én times fysisk aktivitet hver dag, er at man ikke vil overstyre skolene og at det mangler tid til å få til dette uten å utvide timetallet. Skolene som har fått det til, motbeviser dette. Vi har mange skoler som er i gang, som finner lokale vrier og løsninger. De demonstrerer at dette er fullt mulig å få til, med de rammene som er gitt i vedtaket fra 2017.

Gevinstene ved dette tiltaket er mange. Ikke bare har det positiv betydning for barns helse, her og nå, og som investering i vår felles framtidige folkehelse. Det er utført mer enn 100 studier om fysisk aktivitet i skolen de siste årene, og studiene rapporterer om at barn og unge blant annet får økt konsentrasjon, husker og lærer bedre, får bedre psykisk helse og trivsel gjennom bedret selvbilde og nærere forhold til familie og jevnaldrende. Sjelden er et stortingsvedtak underbygget av så mye solid dokumentasjon på at dette er en klok strategi.

Organisasjonene som underskriver dette brevet representerer flere millioner medlemmer og sterke fagmiljøer. Vi ber om at dere som stortingsrepresentanter tar ansvar og sikrer at målet om én times fysisk aktivitet hver dag ikke blir skrinlagt, slik det er foreslått, men blir virkelighet og hverdag i den norske skolen.

Mina Gerhardsen, generalsekretær i Nasjonalforeningen for folkehelsen

Karen Kvalevåg, generalsekretær i Norges Idrettsforbund

Ingrid Stenstadvold Ross, generalsekretær i Kreftforeningen

Marit Hermansen, president i Legeforeningen

Gerty Lund, forbundsleder i Norsk fysioterapeutforening

Lill Sverresdatter Larsen, leder i Sykepleierforbundet

Frode Jahren, generalsekretær i LHL

Bjørnar Allgot, generalsekretær i Diabetesforbundet

Tove Gundersen, generalsekretær i Rådet for psykisk helse

Helle Aanesen, daglig leder i Aktiv mot kreft

Anders Hall Grøterud, daglig leder i Aktivitetsalliansen

Siri Meland, fungerende generalsekretær i Norsk Friluftsliv

Morten Dåsnes, daglig leder i Friluftsrådernes Landsforbund

Svenn Erik Bolle, generalsekretær i Norges Bedriftidrettsforbund

Merknader til Kunnskapsdepartementets Prop. 1 S (2020-2021) fra Norsk Fysioterapeutforbund (NFF)

Norsk Fysioterapeutforbund (NFF) ønsker å trekke frem to saker: en time daglig fysisk aktivitet for alle elever i grunnskolen og behovet for kompetanseheving i helsesektoren.

Vedtak nr. 106, 7. desember 2017: Skule: Fysisk aktivitet

Mennesker med hjerte- og karsykdommer, diabetes, lungesykdommer og fedme rammes hardest av covid-19. Dette er sykdommer som i stor grad kan forebygges gjennom målrettede folkehelseiltak, som eksempelvis anbefalt daglig fysisk aktivitet. Og det må starte tidlig.

Regelmessig fysisk aktivitet bidrar til å redusere risikoen for blant annet overvekt, muskel- og skjelettlidelser, hjerte- og karsykdommer, diabetes type 2 og kreft. Alle elever, uavhengig av bosted, fortjener denne viktige timen hver skoledag for å fremme både fysisk og psykisk helse, trivsel og mestring. Dette universelle tiltaket vil bidra til å utjevne helseforskjeller ved at det er barna med det dårligste utgangspunktet som får økt sitt aktivitetsnivå mest. Og som vi alle vet så er den voksende sosiale ulikheten vi ser i Norge i dag den største trusselen for vår folkehelse. Folkehelse er ikke noe bare helsetjenesten og Helse- og omsorgsdepartementet har ansvar for, det har også alle andre sektorer og departement, herunder utdanningssektoren og Kunnskapsdepartementet.

Av hensyn til det enkelte barns framtid og den nasjonale folkehelsen kan vi derfor ikke akseptere at regjeringen bare setter en strek over Stortingets vedtak om en time daglig fysisk aktivitet for alle elever i grunnskolen, slik de gjør i budsjettforslaget fra Kunnskapsdepartementet.

Sammen med våre alliansepartnere Nasjonalforeningen for folkehelsen, Kreftforeningen, Idrettsforbundet og Legeforeningen vil vi protestere på at anmodningsvedtaket fra 2017 er kvittert ut, det er det ikke før alle barn har tilbud om 1 time fysisk aktivitet hver dag. Derfor oppfordrer vi komiteen til #ikkesnu #fysiskaktivitetiskolen.

Del II, programkategori 07.50, kap. 257 og 258

NFF ønsker videre å rette oppmerksomheten mot kunnskapsbehovene i helsetjenesten. Vi ser dessverre i dette budsjettforslaget at viktige helsepersonellgrupper slik som fysioterapeuter og ergoterapeuter nok en gang blir glemt. I stortingsmeldingen Lære hele livet (Meld. St. 14 (2019–2020)) ble det trukket frem at kompetanseutvikling er et av de viktigste verktøyene helsetjenesten har for å beholde arbeidskraft, gi tjenester av høy kvalitet og bedre pasientsikkerheten i en sektor som preges av høy omstillingstakt. Samtidig uttalte regjeringen at «dersom arbeidstakere skulle fått permisjon med lønn for kompetanseutvikling dekket av staten, ville dette blitt en enorm kostnad».

I disse dager ser vi virkelig hvor viktig det er med oppdatert og høyt kvalifisert helsepersonell. Fysioterapeuter har nedlagt flere månedsværk med dugnadsarbeid for å sikre god behandling av covid-19-pasientene både i spesialisthelsetjenesten og i kommunene. Det betyr at den enkelte ansatte betaler prisen for kompetanseutvikling. I dag har vi en unntakssituasjon. Dugnad er nødvendig. Til vanlig kan vi ikke legge opp til et system der helsepersonell skal måtte jobbe på dugnad for å sørge for kvaliteten og kompetansen i landets helsetjeneste. Dessverre ser det ut til at regjeringen legger opp til fortsatt dugnadsinnsats fra fysioterapeuter og annet helsepersonell.

Da vi i mai ga vårt høringsvar til Lære hele livet, så påpekte vi at stortingsmeldingen, i likhet med tidligere meldinger og utredninger, i alt for liten grad adresserer behovene for livslang læring hos helsepersonell og andre yrkesgrupper med kontinuerlige behov for å oppdatere sin kompetanse. Fysioterapeuter og annet helsepersonell går ikke ut på dato, men kunnskapen deres kan gjøre det.

Ledere i kommunene svarer i en spørreundersøkelse foretatt på vegne av KS at det er innen helse og omsorg at avstanden mellom kompetansebehovet og dagens kompetansenivå blant de ansatte er størst¹. Også i den pågående evalueringen av opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering blir det tydelig uttrykt et behov for mer forskning og kunnskap om habilitering og rehabilitering.

NFF mener at det er på høy tid å sette av tilstrekkelig med midler for å sikre kontinuerlig kompetanseheving hos fysioterapeuter og tilsvarende helsepersonell. Kompetanseløft 2025 svarer ikke på det behovet, heller ikke bransjeprogrammene, kompetanseprogrammet eller tiltakene for livslang læring. I en undersøkelse blant fysioterapeuter svarer 86% at deltakelse på etter- og videreutdanning har endret deres praktiske jobbutførelse – de tar bedre kunnskapsbaserte valg. De bidrar til kvalitet, effektivitet og bærekraft i helsetjenesten.

Programkategori 07.60, kap. 281 post 50

Det er en rivende utvikling innen medisinen. I dette budsjettet er det satt av 61,3 millioner til forskning på persontilpasset medisin. Da er det viktig å huske på at de som er syke og trenger persontilpasset medisin, de trenger også rehabilitering og opptrening. Et reddet liv skal også leves – og helsepersonell som skal fremme funksjon og mestring må ha oppdatert og kunnskapsbasert kompetanse.

NFF ønsker et økt fokus på behovet på forskning om helsefremmende, forebyggende, habiliterende og rehabiliterende tiltak, samt helsetiltak som fremmer økt arbeidsdeltakelse. Dette er i dag ikke tilstrekkelig omfattet i Forskningsrådets program.

Del III, Oppfølging av FNs bærekraftsmål 4

Kunnskapsdepartementet har ansvar for å koordinere bærekraftsmål 4: «Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle». Det er derfor nødvendig å tilrettelegge for livslang læring også for fysioterapeuter. NFF vil også påpeke at uten fysioterapeuter med god kompetanse vil det ikke være mulig å møte gjennomføringsmål 4a: «Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige, og som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller og til personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle». Det er fordi at rett og tilstrekkelig opptrening og habilitering er en forutsetning for at en rekke personer med nedsatt funksjonsevne kan delta i læringsaktiviteter. Likeledes er fysioterapeuter med god kompetanse en forutsetning for bærekraftsmål 3: «Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder», og WHO's satsing Rehabilitation 2030.

Programkategori 07.60, kap. 275, post 21

Det er positivt at Rethos-arbeidet fortsatt mottar støtte. NFF er glade for at videreutdanningene i psykomotorisk fysioterapi og manuellterapi blir tatt inn i Rethos-arbeidet. I tillegg mener vi at det er flere videreutdanninger og spesialiseringer i fysioterapi som må inn i dette arbeidet, eksempelvis fysioterapi for barn og unge.

Trontaledebatten

Vi forutsetter også vedtaket i trontaledebatten om å gjennomgå finansieringskategoriene i høyere utdanning blir fulgt opp. Vi vil imidlertid påpeke at det er helt essensielt at helsefaglige utdanninger har rett finansiering, og at videreutdanninger innen fysioterapi og andre helsefag kommer inn i finansieringskategoriene.

---

¹ <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/forskning-og-utvikling/nyhetssaker/Etter-og-videreutdanning.pdf>